

Hendriene Zwartz-Spanjaard

Hendriene Spanjaard werd geboren op 10 januari 1902 in Borne. Hendriene komt uit een bekende familie van textielfabrikanten en trouwde in 1928 met Wolf Zwartz (foto links van 1942) die in 1890 werd geboren in Oldenzaal. Hij komt ook uit een bekende textiel familie die in Oldenzaal een textielfabriek had. Deze bestaat nog steeds.

Na hun huwelijk zijn ze gaan wonen op de Zwolseweg 66 in Deventer. Daar zijn hun zonen geboren. In 1929 Isaac Maurits (Iek) en in 1932 Frits Robert (Frits). Het gezin was religieus joods. Vader zat vanaf 1929 in het kerkbestuur. Daarnaast was hij lid van het armbestuur van de Joodse gemeente. Zijn zonen gingen naast hun lagere

school nog een paar keer in de week naar de joodse godsdienstschool, in het gebouw waar nu het Eddy Hillesum Centrum is.

Hendriene was betrokken bij de buitenschoolse opvang van de joodse jeugd. Daarnaast verkocht zij aan huis loten voor *De Joodse Invalide*, een instelling voor verpleging van ouderen en gehandicapten in Amsterdam. Hendriene was in 1933 secretaresse van de afdeling Deventer van het Nederlandsche Meisjesgilde. Haar naam komt ook voor in het blad *de Schalmey*, officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche Meisjesgilde, januari 1933. Er was op dat moment 1 groep voor meisjespadvindsters actief in de stad.

De zonen Iek (foto links) en Frits (foto rechts, op de stoel) zaten op de Montessorischool. In september 1941 moesten de joodse leerlingen naar aparte joodse scholen. Dit was één van de anti-joodse maatregelen van de bezetters. Iek zat toen al op de HBS in Deventer, maar moest toen naar het Joods Lyceum in Zwolle.

Het gezin Zwartz moest eind 1942 uit hun huis op de Kerkstraat en verplicht gaan wonen op een verzameladres op Brink 24, nu nummer 21. Daar woonden meerdere joden. De burens uit de Kerkstraat, de familie Gregory, heeft hen daar nog bezocht en wat eten gebracht.

Op 9 april 1943 zijn alle joden die nog in Deventer woonden getransporteerd naar kamp Vught, waaronder het gezin Zwartz. Het gezin ging op 24 mei 1943 naar kamp Westerbork. Ze zijn de volgende dag op 25 mei 1943 met het dertiende transport naar vernietigingskamp Sobibor gebracht en werden bij aankomst op 28 juni 1943 vermoord. De treintransporten naar Sobibór vertrokken tussen 3 maart en 20 juli 1943 wekelijks op dinsdag vanuit Kamp

Westerbork. Vrijwel alle gedeporteerden werden op de dag van aankomst direct doorgeleid naar de daar aanwezige gaskamers en vermoord. Met deze 19 treintransporten werden in totaal 34.313 Joden in de Tweede Wereldoorlog gedeporteerd van Nederland naar Sobibor gedeporteerd.

Na de oorlog verscheen in de krant een oproep waarin gevraagd werd of men iets wist van de familie. Er zijn in 2023 een stolpersteine (struikelstenen) voor de familie gelegd bij hun huis aan de Kerstraat 12. Het gezin Zwartz woonde hier vanaf 1937.

Inlichtingen gevraagd betreffende:
Wolf Zwartz, geb. 21/1 1889;
Hendrine Zwartz-Spanjaard, geb. 10/1 1902;
Isaac Maurits Zwartz, geb. 8/5 1929;
Frits Robert Zwartz, geb. 26/6 1932; wonende Kerstraat 12, Deventer; van Vught naar Westerbork vertrokken omstreeks 24/5 1943, vandaar doorgezonden, nooit iets vernomen.
R. Spanaard-Cohen, J. v. d. Heydenstr. 6, Amersfoort.
275

Meer informatie

[Hendriene Zwartz-Spanjaard \(Borne, 10 januari 1902 - Sobibor, 28 mei 1943\) - Netwerk Oorlogsbronnen](#)

[Hendriene Zwartz-Spanjaard Joods Monument](#)

[De schalmei: officieel orgaan voor besturen en leidsters van het Nederlandsche](#)

[Meisjesgilde, jrg 6, 1932-1933, no. 12, 1933 » 1933-01 - Pag. 4 | Delpher](#)

[Familie Zwartz](#)

[Sobibórtransporten - Wikipedia](#)

[Stolpersteine Kerkstraat 12 - Deventer - TracesOfWar.nl](#)

Dit verhaal is onderdeel van *Scouts in de oorlog*, een verzameling verhalen als eerbetoon aan al die (oud) scouts die zich ingezet hebben voor onze vrijheid en hulp aan de medemens of die slachtoffer werden van oorlogsgeweld, in Nederland en het verre oosten. Met de verhalen willen we inspiratie bieden aan de scouts van nu, in hun wekelijkse activiteiten en als voorbereiding op hun bijdrage aan lokale herdenkingen. Kijk op <http://vrijheid.scouting.nl> voor meer informatie en alle andere verhalen.